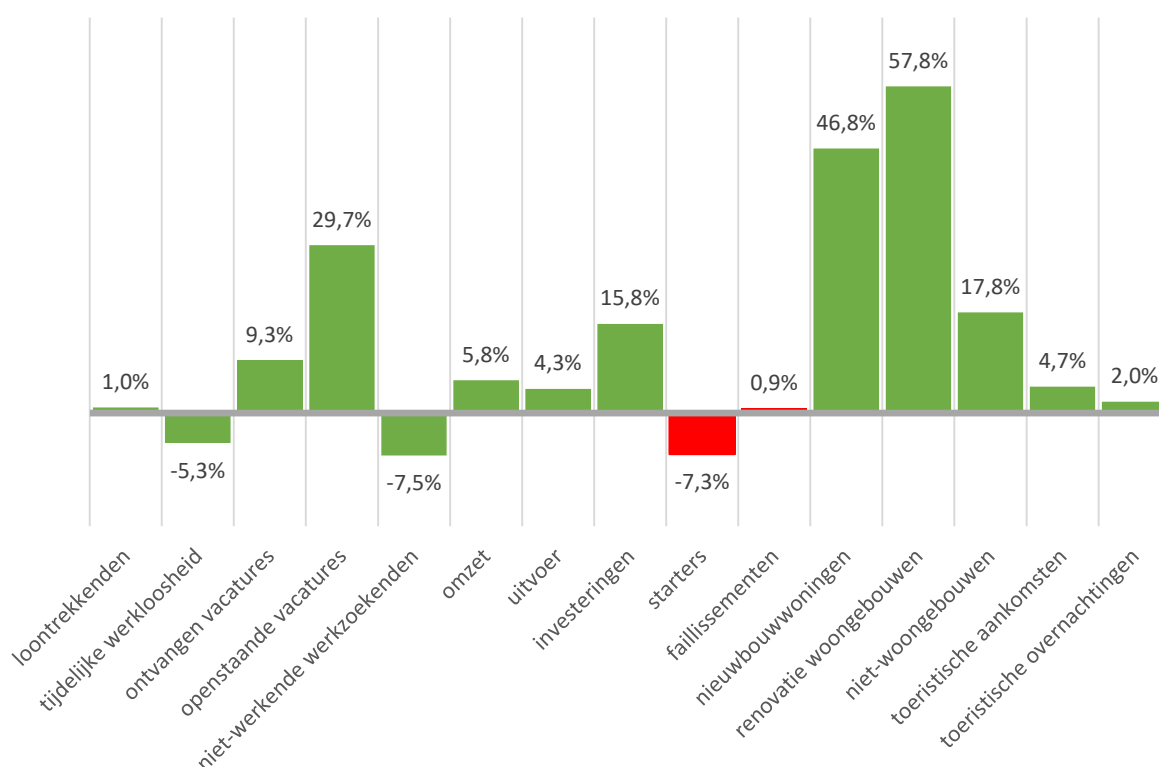

Limburgradar

Driemaandelijke situatieschets van de Limburgse economie

FEBRUARI 2019

Evolutie 3^e kwartaal 2018 t.o.v. 3^e kwartaal 2017

→ **Sterk 3^e kwartaal 2018 voor Limburgse economie**

→ **Werkloosheid blijft dalen**

→ **Grote investeringsdrang bij Limburgse bedrijven**

→ **Bouwvergunningen in de lift**

→ **Minder starters, nagenoeg evenveel faillissementen**

pom

Limburg
economisch
versnellen

Uitgebreide Limburgradar toont positief economisch beeld

Om u een nog beter beeld en inzicht te bieden van de recente economische evolutie in Limburg en de prestaties van onze provincie t.o.v. Vlaanderen, is de eerste editie van de Limburgradar van 2019 uitgebreid met 2 indicatoren die de toeristische activiteit in onze provincie meten, wat een belangrijk deel uitmaakt van de Limburgse economie, en met de evolutie van de goedgekeurde bouwvergunningen, die terug zijn opgenomen na een lange afwezigheid wegens de niet beschikbaarheid van de cijfers. Bovendien bevat de Limburgradar voortaan op pagina 4 een handig overzicht waarin de absolute aantallen zijn opgenomen, zowel van de effectieve prestatie als van de evolutie t.o.v. het jaar voordien. Samen met de vermelding van het aandeel van Limburg in Vlaanderen, biedt dit nog meer inzicht dan enkel de procentuele evolutie.

Maar het belangrijkste nieuws uit deze Limburgradar is dat de Limburgse economie zeer sterk blijft presteren in het 3^e kwartaal van 2018 t.o.v. het 3^e kwartaal van 2017. Liefst 13 van de 15 indicatoren weten zich te verbeteren.

Bouwvergunningen in de lift

De best scorende indicator in deze Limburgradar is het aantal goedgekeurde bouwvergunningen voor residentiële nieuwbouw en renovatie. Dit wordt grotendeels verklaard door de recent verstrengde energienormen waarop bouwheren geanticipeerd hebben. Vooral de vergunningen voor de renovatie van woongebouwen lijken zich, na de mindere jaren 2016 en 2017, in 2018 manifest te herpakken. Ook het aantal bouwvergunningen voor niet-woongebouwen neemt vrij sterk toe.

Grote investeringsdrang bij Limburgse bedrijven

Klaarblijkelijk grijpen de Limburgse ondernemers de economische hoogconjunctuur aan om te investeren in hun bedrijf. Ten opzichte van 2017 is die investeringsdrang in 2018 bovendien opmerkelijk groter in Limburg dan in Vlaanderen. Aan een minder hoog ritme dan de investeringen stijgen ook de omzet en de uitvoer van de Limburgse bedrijven, met uitstekende resultaten in het 3^e kwartaal van 2018.

Goede zomer voor toerisme in Limburg, Vlaanderen doet nog beter

In de maanden juli, augustus en september van 2018 telde Limburg ruim 411.000 toeristische aankomsten, 4,7% meer dan in dezelfde maanden in 2017. Ook het aantal toeristische overnachtingen kende een toename (+2,0%). Positief nieuws voor het Limburgse toerisme, maar de procentuele groei was in Vlaanderen wel beduidend hoger. Hetzelfde beeld tekent zich ook af bij de vergelijking van de periode januari-september 2018 t.o.v. januari-september 2017.

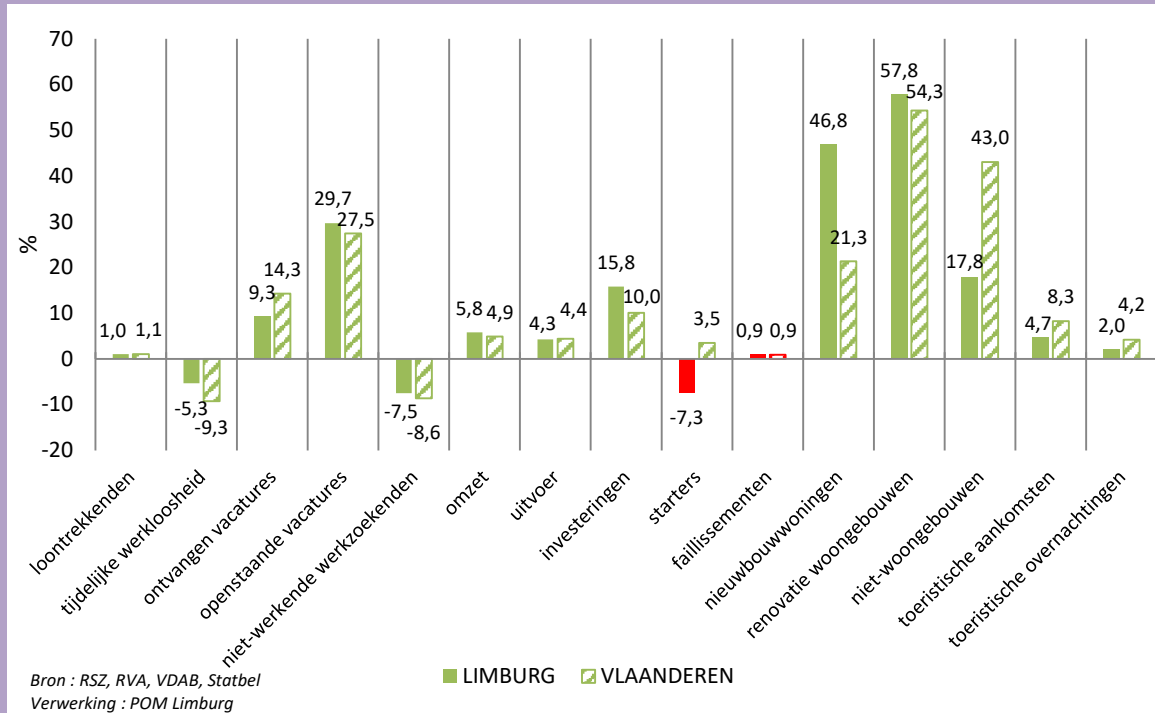
Minder starters, evenveel faillissementen

De enige indicator die in Limburg werkelijk minder goed presteert in 2018 t.o.v. 2017 is het aantal starters. In het 3^e kwartaal van 2018 telde Limburg 7,3% minder starters dan in het 3^e kwartaal van 2017. In Vlaanderen nam dit aantal tegelijkertijd toe (+3,5%). Ook op driekwartaalbasis is de evolutie in Limburg negatief (-3,2%) en in Vlaanderen positief (+1,5%). Het aantal faillissementen kleurt ook rood in deze Limburgradar, maar het verschil met 2017 is verwaarloosbaar. Bovendien daalt het totaal aantal faillissementen tussen januari en september 2018 vrij sterk t.o.v. die periode in 2017.

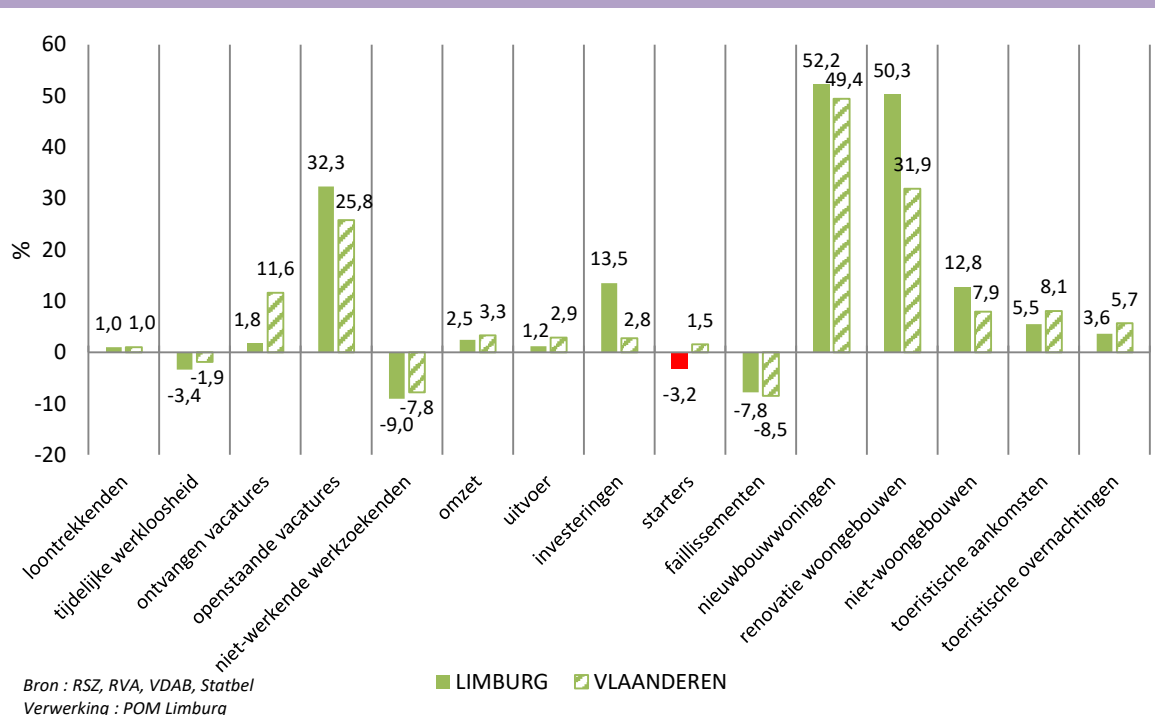
1. Limburgradar

De Limburgradar toont de %-evolutie van meerdere economische indicatoren in een bepaalde periode t.o.v. dezelfde periode van het jaar voordien. De volledig gekleurde staven geven Limburg weer, de gearceerde staven Vlaanderen. Groen wijst op een verbetering, rood op een verslechterde situatie.

Evolutie 3^e kwartaal 2018 t.o.v. 3^e kwartaal 2017

Evolutie 1^e+2^e+3^e kwartaal 2018 t.o.v. 1^e+2^e+3^e kwartaal 2017

Synthese

- Op 13 van de 15 beschouwde indicatoren in deze Limburgradar presteert Limburg in het 3^e kwartaal van 2018 beter dan in het 3^e kwartaal van 2017. De Limburgse economie blijft dus ook in de periode juli-september 2018 zeer sterk presteren. Globaal gezien presteert Vlaanderen nog net iets beter dan Limburg in die maanden.
- De sterkste procentuele groei in het 3^e kwartaal van 2018 wordt in Limburg opgetekend bij de goedgekeurde bouwvergunningen voor de nieuwbouw en renovatie van woongebouwen. Ook het aantal openstaande vacatures blijft enorm toenemen. De economische hoogconjunctuur wordt voorts ook vertaald in een sterk stijgend aantal bouwvergunningen voor niet-woongebouwen en in een forse toename van het aantal investeringen bij de Limburgse bedrijven. Alleen het aantal starters en de faillissementen evolueren ongunstig.
- Ook de evolutie op voorlopige jaarbasis (kwartaal 4 ontbreekt) is bijzonder positief. In de eerste 9 maanden van 2018 scoorden liefst 14 van de 15 indicatoren in de Limburgradar beter dan in dezelfde maanden in 2017. Enkel het aantal starters verliest wat terrein.

Absolute aantallen en aandeel Limburg in Vlaanderen

	Limburg		Vlaanderen		% -aandeel Limburg in Vlaanderen	
	3de kwartaal 2018	Vershil met 3de kwartaal 2017	3de kwartaal 2018	Vershil met 3de kwartaal 2017	3de kwartaal 2018	Vershil met 3de kwartaal 2017
Loontrekkenden	304.300	3.026	2.384.100	24.991	12,8	0,0
Tijdelijk werklozen ¹	7.275	-409	40.459	-4.127	18,0	0,7
Ontvangen vacatures	7.321	621	70.658	8.829	10,4	-0,5
Openstaande vacatures ¹	5.057	1.157	49.700	10.708	10,2	0,2
Niet-werkende werkzoekenden ¹	27.656	-2.245	204.183	-19.229	13,5	0,2
Omzet (in 1.000 €)	12.604.629	687.470	155.027.404	7.204.153	8,1	0,1
Uitvoer (in 1.000 €)	4.097.381	168.114	64.449.605	2.723.593	6,4	0,0
Investerings (in 1.000 €)	533.319	72.836	5.668.581	517.606	9,4	0,5
Starters	1.723	-135	13.758	467	12,5	-1,5
Faillissementen	114	1	920	8	12,4	0,0
Bouwvergunningen residentiële nieuwbouwwoningen	1.207	385	8.876	1.559	13,6	2,4
Bouwvergunningen residentiële renovatie	467	171	4.393	1.546	10,6	0,2
Bouwvergunningen niet-residentiële nieuwbouw en renovatie	192	29	1.569	472	12,2	-2,6
Toeristische aankomsten	411.725	18.670	3.186.507	243.264	12,9	-0,4
Toeristische overnachtingen	1.621.816	32.012	9.688.306	389.381	16,7	-0,4

Bron: RSZ, RVA, VDAB, Statbel

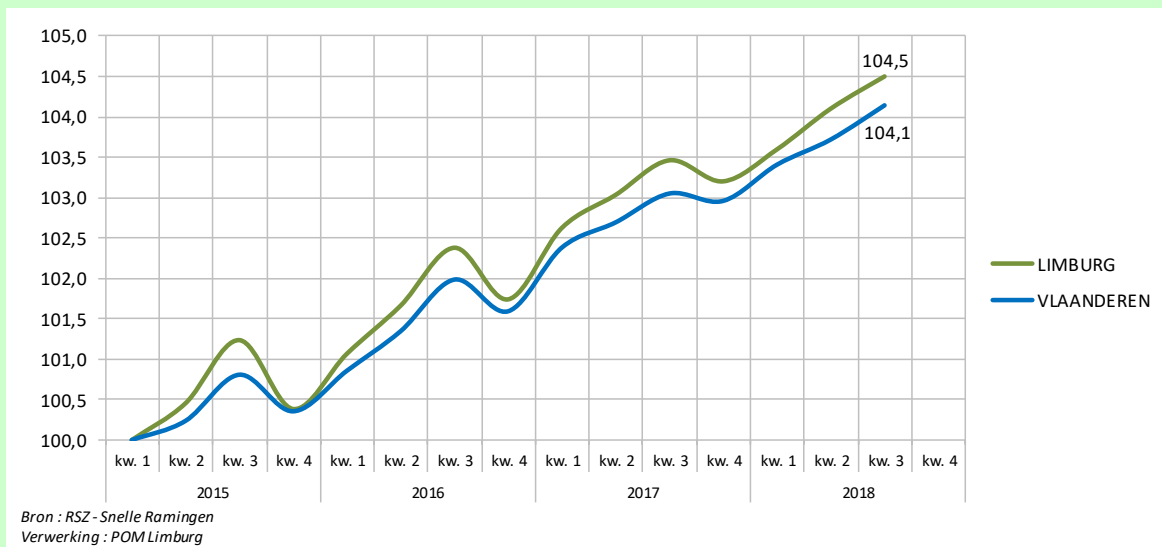
Verwerking: POM Limburg

¹ Kwartaalgemiddelde

In wat volgt worden de kwantitatieve economische indicatoren nog eens elk apart behandeld vanaf begin 2015. De grafieken tonen telkens de meest recent beschikbare cijfers, maar bij de daarop volgende syntheses worden enkel de resultaten tot en met het beschouwde kwartaal in de Limburgradar besproken.

2. Loontrekkenden

Evolutie loontrekkenden naar woonplaats (Indices, 1^e kwartaal 2015 = 100)

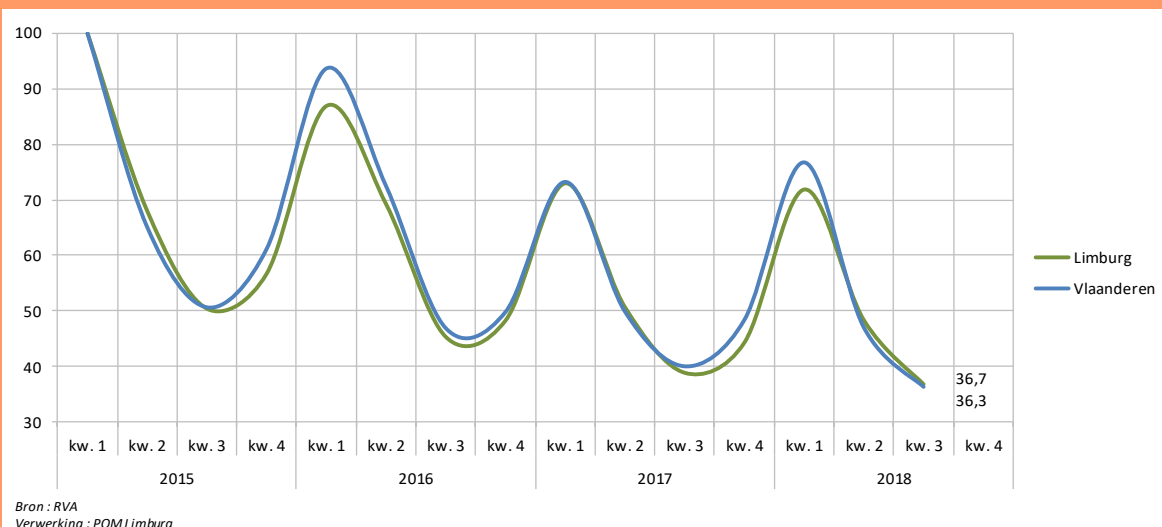
Synthese

- Sinds begin 2016 neemt het aantal Limburgers met een loontrekkende job constant toe. Dat is ook het geval in het 3^e kwartaal van 2018, wanneer het aantal Limburgse loontrekkenden 1,0% hoger was dan in het 3^e kwartaal van 2017, een vergelijkbare toename als in de rest van Vlaanderen (+1,1%).
- Volgens de snelle ramingen van de RSZ hadden 304.300 Limburgers een job in loondienst op het einde van het 3^e kwartaal van 2018. Dat zijn er ruim 3.000 meer dan een jaar voorheen en zelfs bijna 10.000 meer dan in 2015. Van alle Vlamingen met een loontrekkende job woont nagenoeg 13% in Limburg, wat vergelijkbaar is met het aandeel van Limburg in de totale bevolking op arbeidsleeftijd in Vlaanderen (13,6%).

De "Snelle Ramingen van de tewerkgestelde werknemers naar woonplaats" van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) omvatten de werknemers die moeten aangegeven worden aan de RSZ (inclusief het vroegere RSZPPO voor de plaatselijke en provinciale overheden). Aangezien in de betrokken regio's de overgrote meerderheid werkt in de regio waar ze woont, wordt met deze snelle ramingen naar woonplaats een representatieve indicatie verkregen over de evolutie van de bezoldigde tewerkstelling.

3. Tijdelijke werkloosheid

Evolutie tijdelijk werklozen (indices, 1^e kwartaal 2015 = 100)

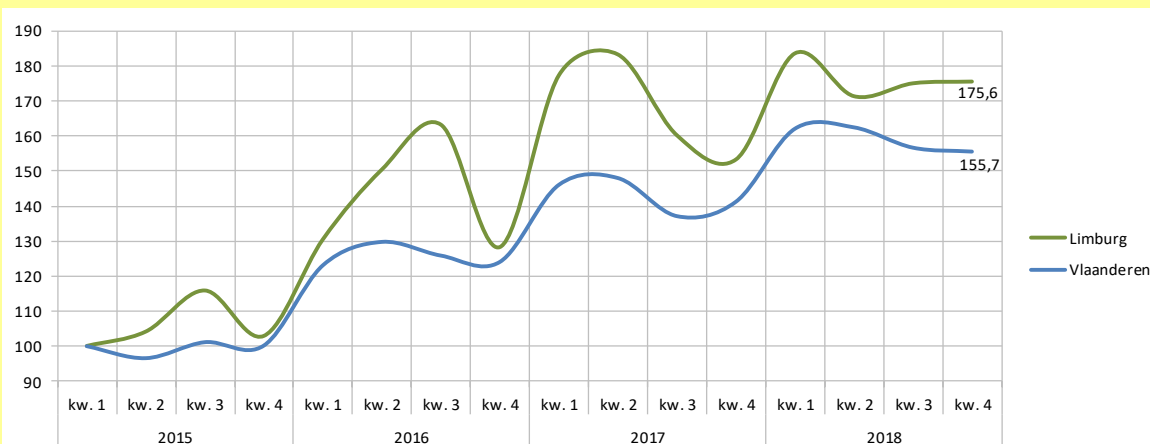
Synthese

- In het 3^e kwartaal van 2018 telde Limburg gemiddeld 7.275 tijdelijk werklozen, een daling met 5,3% t.o.v. hetzelfde kwartaal in 2017 en het laagste aantal van de afgelopen tien jaren. In Vlaanderen was de daling van de tijdelijke werkloosheid (-9,3%) in dit kwartaal nog beduidend sterker dan in Limburg.
- Van alle tijdelijk werklozen in Vlaanderen is in het 3^e kwartaal van 2018 een vrij hoog aandeel van 18% Limburger.
- Op voorlopige jaarbasis (periode januari – september 2018 vs. januari – september 2017) daalt de tijdelijke werkloosheid in Limburg (-3,4%) sterker dan in Vlaanderen (-1,9%).

Het verleden heeft aangetoond dat de tijdelijke werkloosheid een goede voorspeller is wat betreft de toekomstige evolutie van de werkgelegenheid. Er bestaat een negatief verband tussen de twee. Wanneer de tijdelijke werkloosheid daalt, stijgt de werkgelegenheid, en vice versa. Een tijdelijk werkloze is een werkloze die door een arbeidsovereenkomst is verbonden waarvan de uitvoering tijdelijk, geheel of gedeeltelijk, geschorst is. Een werknemer kan tijdelijk werkloos gesteld worden wegens economische oorzaken, technische stoornis, slecht weer, overmacht, collectieve jaarlijkse vakantie, staking of lock-out.

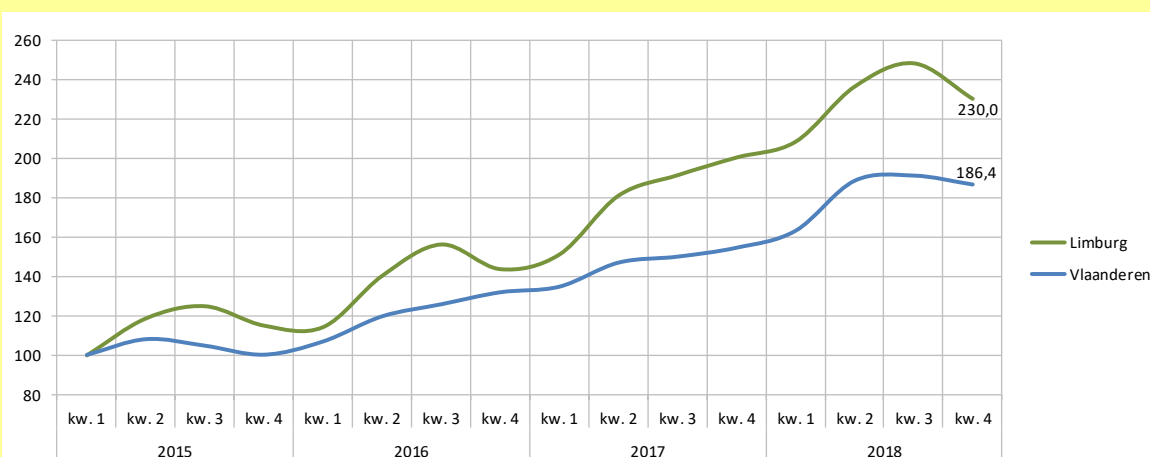
4. Vacatures

Evolutie ontvangen vacatures (indices, 1^e kwartaal 2015 = 100)

Bron : VDAB
Verwerking : POM Limburg

Evolutie openstaande vacatures (indices, 1^e kwartaal 2015 = 100)

Bron : VDAB
Verwerking : POM Limburg

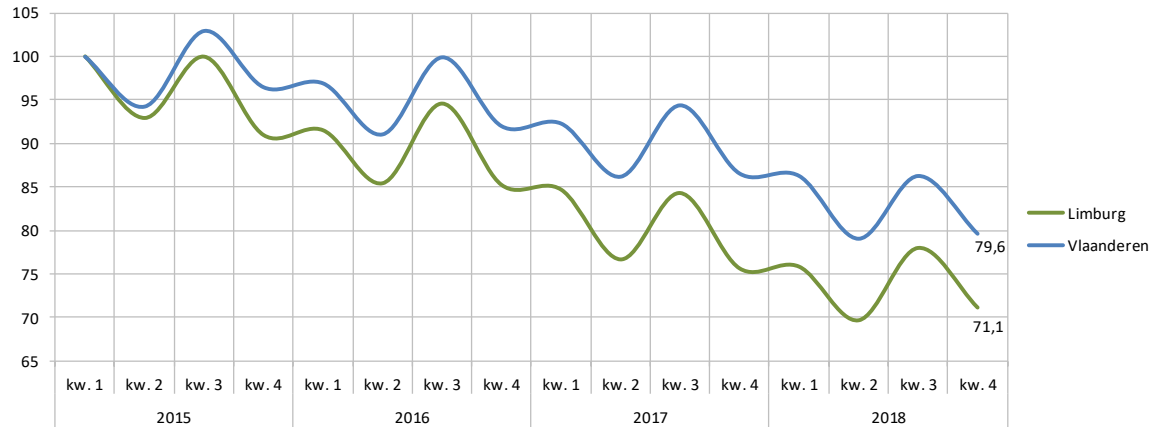
Synthese

- Na een lichte terugval van het aantal ontvangen vacatures in Limburg in het 2^e kwartaal van 2018 laat het 3^e kwartaal opnieuw een sterke toename optekenen in vergelijking met een jaar eerder (+9,3%). Limburg blijft wel iets achter op de Vlaamse toename (+14,3%).
- Gemiddeld waren er in het 3^e kwartaal van 2018 ruim 5.000 openstaande vacatures in Limburg, ofwel bijna 30% meer dan in het 3^e kwartaal van 2017. Het aantal openstaande vacatures neemt in 2018 sterker toe in Limburg dan in Vlaanderen.
- Limburg is goed voor zowat 10% van zowel de ontvangen als de openstaande vacatures in Vlaanderen. Ter vergelijking: het West-Vlaamse aandeel schommelt rond 18%. Antwerpen en Oost-Vlaanderen zijn in Vlaanderen de provincies met het grootste vacatureaanbod.

Het betreft hier de vacatures uit het Normaal Economisch Circuit zonder Uitzendopdrachten (NECzU) die rechtstreeks aan de VDAB gemeld worden.

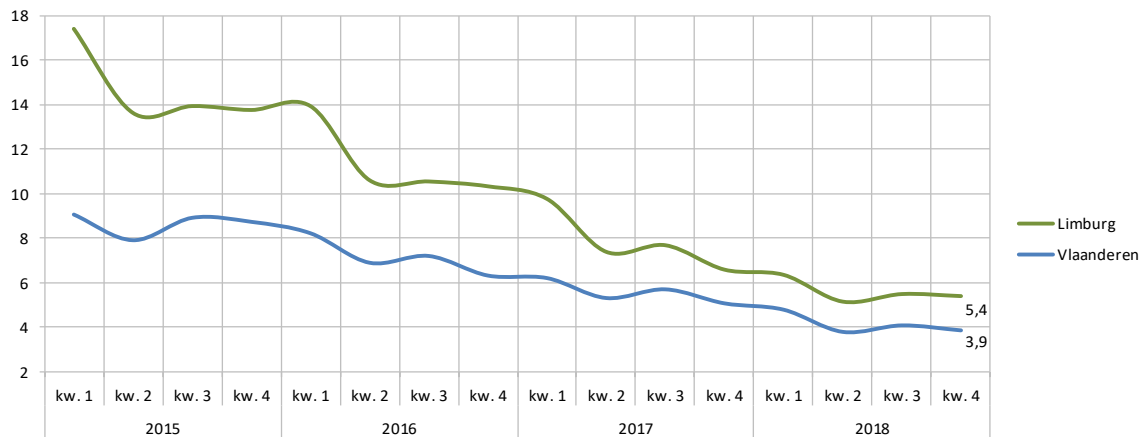
5. Niet-werkende werkzoekenden

Evolutie niet-werkende werkzoekenden (indices, 1^e kwartaal 2015 = 100)

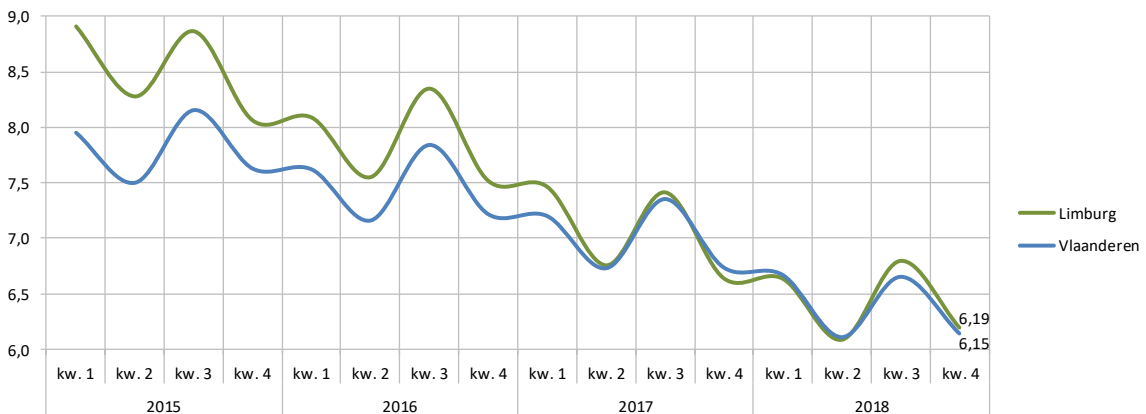
Bron : VDAB
Verwerking : POM Limburg

Evolutie kwartaalgemiddelde van de spanningsgraad (aantal nwwz per openstaande vacature)

Bron : VDAB
Verwerking : POM Limburg

Evolutie kwartaalgemiddelde van de werkloosheidsgraad (aantal nwwz t.o.v. beroepsbevolking)

Bron : VDAB
Verwerking : POM Limburg

Synthese

- T.o.v. het 3^e kwartaal van 2017 is het aantal niet-werkende werkzoekenden in Limburg in het 3^e kwartaal van 2018 gedaald met 7,5%. Voor het eerst sinds begin 2016 kent Limburg daarmee op kwartaalbasis een minder sterke daling dan Vlaanderen (-8,6%). Gemiddeld over heel het jaar 2018 blijft de werkloosheid in Limburg evenwel nog iets sterker dalen dan in Vlaanderen (-8,3% vs. -7,8%).
- De spanningsgraad, die het aantal niet-werkende werkzoekenden per openstaande vacature weergeeft, blijft erg laag. In het 3^e kwartaal van 2018 bedroeg de spanningsgraad in Limburg gemiddeld 5,5 en in Vlaanderen 4,1. In het 3^e kwartaal van 2017 was dit nog respectievelijk 7,7 en 5,7.
- In het 3^e kwartaal van 2018 bedroeg de gemiddelde werkloosheidsgraad in Limburg 6,8%. In het 3^e kwartaal van 2017 was dat nog 7,4%. Limburg leunt daarmee zeer nauw aan bij Vlaanderen waar de gemiddelde werkloosheidsgraad in die periode daalde van 7,3% naar 6,7%. In het derde kwartaal ligt het aantal niet-werkende werkzoekenden en de werkloosheidsgraad meestal iets hoger dan in andere kwartalen omwille van de schoolverlaters die zich in dat kwartaal op de arbeidsmarkt begeven.

De niet-werkende werkzoekenden (nwwz) zijn de werkzoekenden met de hoogste graad van beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt en gedefinieerd overeenkomstig de bepalingen van Eurostat.

De nwwz worden opgedeeld in 4 categorieën:

- *Werkzoekenden met WerkloosheidsUitkeringsAanvraag (WZUA),*
- *Jongeren in BeroepsInschakelingsTijd (BIT),*
- *Vrij ingeschreven nwwz,*
- *Andere verplicht ingeschreven nwwz (o.a. tijdelijk geschorste nwwz).*

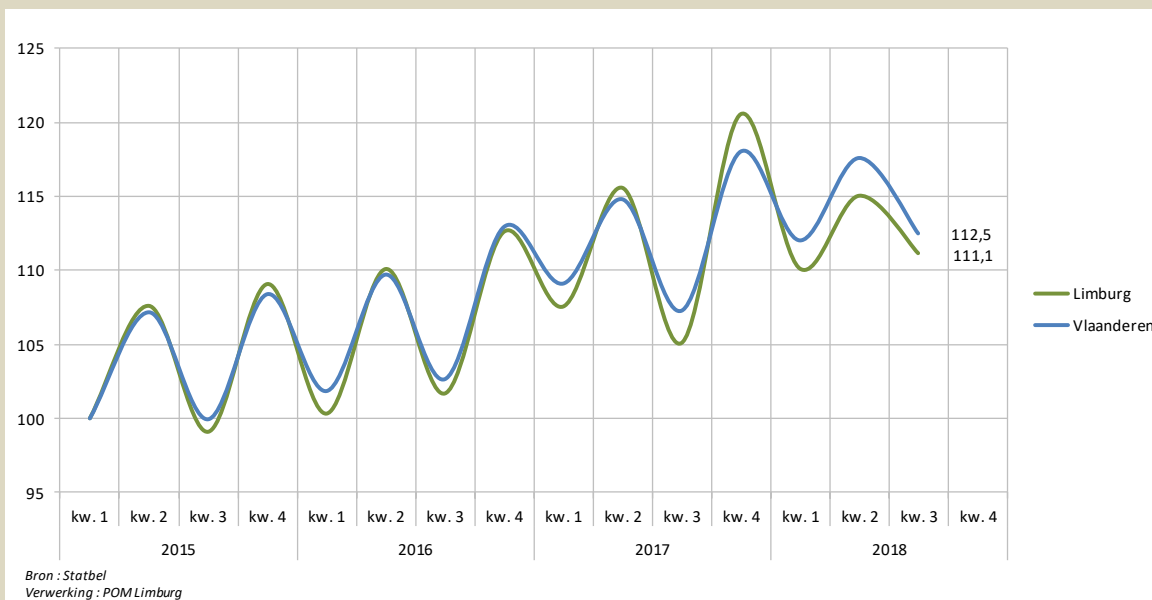
De spanningsgraad, of m.a.w. het aantal nwwz per openstaande VDAB-vacature, is een kwantitatieve maatstaf voor het al of niet makkelijk invullen van vacatures binnen een gebied, want hoe hoger de spanningsgraad, hoe gemakkelijker een vacature kan ingevuld worden door het groter aanbod aan werkzoekenden. Een hoge spanningsgraad wordt vanuit werkgeversperspectief als gunstig beschouwd; dit impliceert nl. minder knelpunten. Deze indicator moet evenwel met de nodige omzichtigheid geïnterpreteerd worden. De vacatures worden geregistreerd volgens de vestigingsplaats van het bedrijf, wat niet altijd overeenkomt met de plaats van tewerkstelling.

De werkloosheidsgraad is het aandeel van de nwwz in de totale beroepsbevolking (werkenden en nwwz) tussen 18 en 65 jaar.

6. Omzet, uitvoer en investeringen

6.1 Omzet

Evolutie van de omzet (indices, 1^e kwartaal 2015 = 100)

Synthese

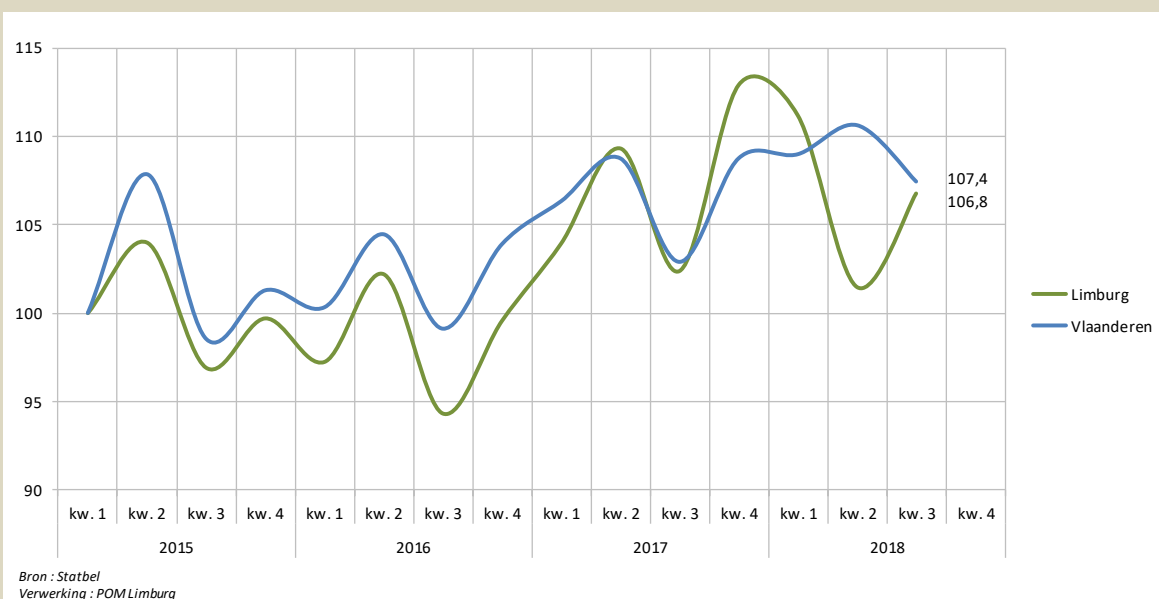
- De Limburgse bedrijven realiseerden in het 3^e kwartaal van 2018 een totale omzet van 12,6 miljard euro. Dat is 5,8% meer dan in de maanden juli, augustus en september van 2017. In Vlaanderen nam de totale omzet tegelijkertijd toe met 4,9%.
- Na de flinke omzetstijging in Limburg en Vlaanderen in 2017, blijft de omzet ook in de eerste drie kwartalen van 2018 stijgen, maar wel aan een beduidend afgezwakt tempo (+2,5% in Limburg en +3,3% in Vlaanderen t.o.v. eerste drie kwartalen 2017).

*Algemeen: het betreft hier de gegevens over de omzet, uitvoer en investeringen volgens de btw-aangiften. De beschouwde sectoren worden gedefinieerd als de secties B tot en met J en M,N,R en S van de nomenclatuur NACE-BEL 2008 (voor meer info: zie www.statbel.fgov.be). Voor de overige sectoren (vooral primaire, financiële en quataire sector) is de betrouwbaarheid van de gegevens onvoldoende door afwijkende btw-aangiften of forfaitaire regimes. Tevens gebeuren de btw-aangiften volgens de maatschappelijke zetel wat resulteert in een **onderschatting** van de bedragen voor Limburg. Afgezien van deze tekortkomingen kan via de procentuele evolutie, die bij een conjunctuuranalyse significanter is dan de absolute cijfers, wel de economische trend aangegeven worden.*

De omzet omvat alle bedragen (exclusief btw) die overeenkomen met de verkoop door de btw-plichtige van goederen en diensten aan derden in België of in het buitenland. Bovendien omvat de omzet alle andere kosten (vervoer, verpakking, enz.) die aan de klant worden doorgerekend, ook al worden ze apart in rekening gebracht. Kortingen, rabatten en disconto's worden in mindering gebracht, evenals de waarde van teruggekomen producten (via creditnota's).

6.2 Uitvoer

Evolutie van de uitvoer (indices, 1^e kwartaal 2015 = 100)

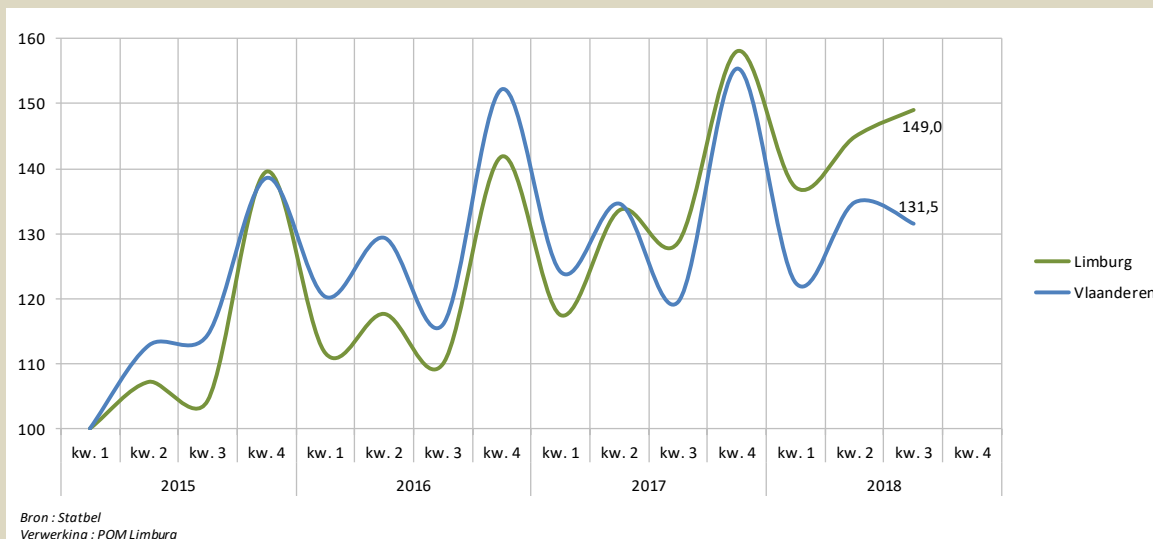
Synthese

- De Limburgse bedrijven exporteerden in juli, augustus en september 2018 voor een totale waarde van ruim 4 miljard euro, wat 4,3% meer is dan in dezelfde maanden in 2017. Dat groeipercentage komt nagenoeg overeen met de groei van de export in Vlaanderen.
- Het aandeel van Limburg in de Vlaamse export (6,4% in het 3^e kwartaal van 2018) is eerder bescheiden, maar al sinds begin 2015 vrij stabiel. Daarvoor was het aandeel nog lager.
- Uit de voorlopige jaarresultaten voor 2018 (laatste kwartaal ontbreekt nog) stijgt de export sterker in Vlaanderen (+2,9%) dan in Limburg (+1,2%).

De uitvoer omvat alle bedragen (excl. btw) die overeenkomen met de verkoop door de btw-plichtige van goederen en diensten aan derden in het buitenland of m.a.w. de in het buitenland gerealiseerde omzet.

6.3 Investerings

Evolutie van de investeringen (indices, 1^e kwartaal 2015 = 100)

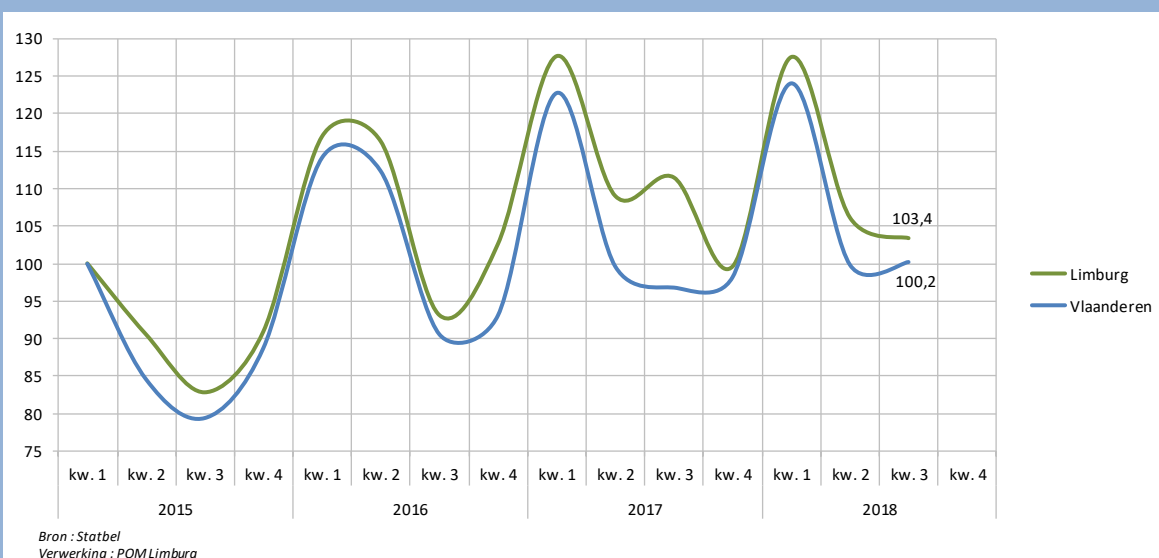
Synthese

- De Limburgse ondernemers blijven ook in het 3^e kwartaal van 2018 een grote investeringsdrang genegen. Tegenover het 3^e kwartaal van 2017 steeg het investeringsbedrag in de Limburgse bedrijven met 15,8%. In Vlaanderen bedroeg de toename 10,0%.
- Gecumuleerd over de eerste drie kwartalen van 2018 is het verschil tussen Limburg en Vlaanderen inzake investeringen nog groter. Van januari t.e.m. september 2018 investeerden de Limburgse bedrijven 13,5% meer dan in dezelfde periode in 2017. In Vlaanderen bleef de groei 'beperkt' tot 2,8%.

Investerings zijn de uitgaven (exclusief btw) door de btw-plichtige voor de verwerving van goederen en diensten die een bedrijfsmiddel uitmaken. Het gaat dus om oprichtingskosten, immateriële vaste activa, terreinen en gebouwen, installaties, machines en uitrusting, meubilair en rollend materieel, vaste activa in leasing en overige vaste activa.

7. Starters

Evolutie aantal starters (indices, 1^e kwartaal 2015 = 100)

Synthese

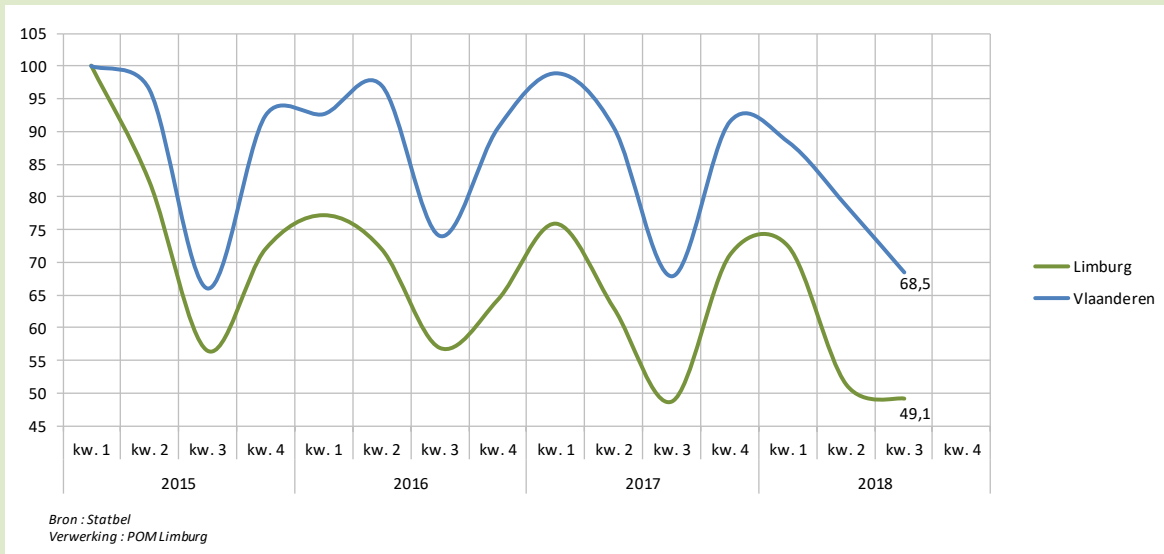
- De slechtst scorende indicator in deze Limburgradar is de evolutie van het aantal starters in Limburg. In het 3^e kwartaal van 2018 werden in Limburg 1.723 ondernemingen opgestart, 135 minder dan in het 3^e kwartaal van 2017 (-7,3%). Terzelfdertijd steeg het aantal starters in Vlaanderen met 3,5%.
- Volgens de officiële gegevens van Statbel zijn ook de voorlopige jaarresultaten voor Limburg negatief. Tussen januari en september telde Limburg in 2018 3,2% minder starters dan in 2017. Vlaanderen kende daarentegen wel een lichte groei (+1,5%).

Deze startergegevens onder de btw-plichtige bedrijven zijn gebaseerd op de volgende administratieve gebeurtenissen die zich op het vlak van btw-plicht voor starters kunnen voordoen:

- *de eerste of primo-onderwerping,*
- *de weder-onderwerping, d.i. de heractivering van de btw-plichtige activiteit van een onderneming die gedurende een zekere periode niet werd gevoerd.*

8. Faillissementen

Evolutie aantal faillissementen (indices, 1^e kwartaal 2015 = 100)

Synthese

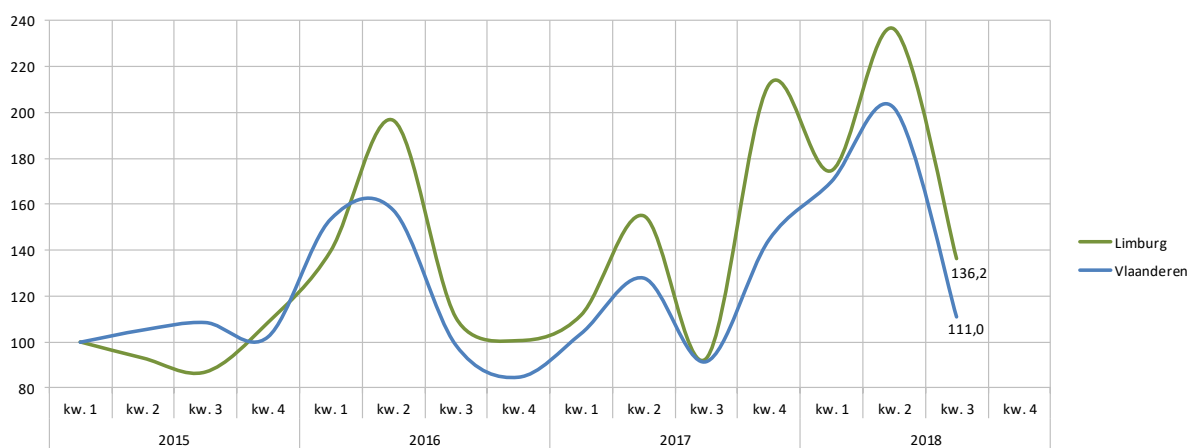
- Het aantal faillissementen bleef, zowel in Limburg als in Vlaanderen, in het 3^e kwartaal van 2018 stabiel in vergelijking met het 3^e kwartaal van 2017. In de maanden juli, augustus en september 2018 gingen 114 Limburgse ondernemingen failliet, precies 1 meer dan in 2017.
- De evolutie op jaarbasis is voorlopig wel gunstig. In de eerste drie kwartalen van 2018 daalde het aantal faillissementen in Limburg met 7,8% t.o.v. de eerste drie kwartalen van 2017 (Vlaanderen: -8,5%).

De faillissementscijfers zijn gebaseerd op de declaraties van de rechtbanken van Koophandel en worden, indien nodig, aangevuld met informatie uit het bedrijvenregister van de FOD Economie-ADSEI.

9. Bouwvergunningen

9.1 Nieuwbouwwoningen

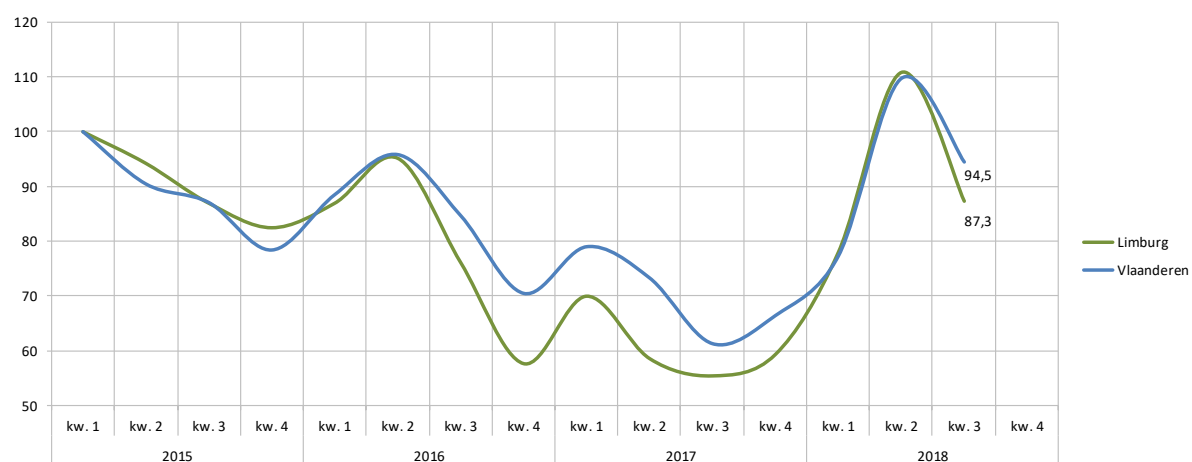
Evolutie aantal woningen vervat in de goedgekeurde bouwvergunningen voor nieuwbouw
(indices, 1^e kwartaal 2015 = 100)

Bron : Statbel
Verwerking : POM Limburg

9.2 Renovatie woongebouwen

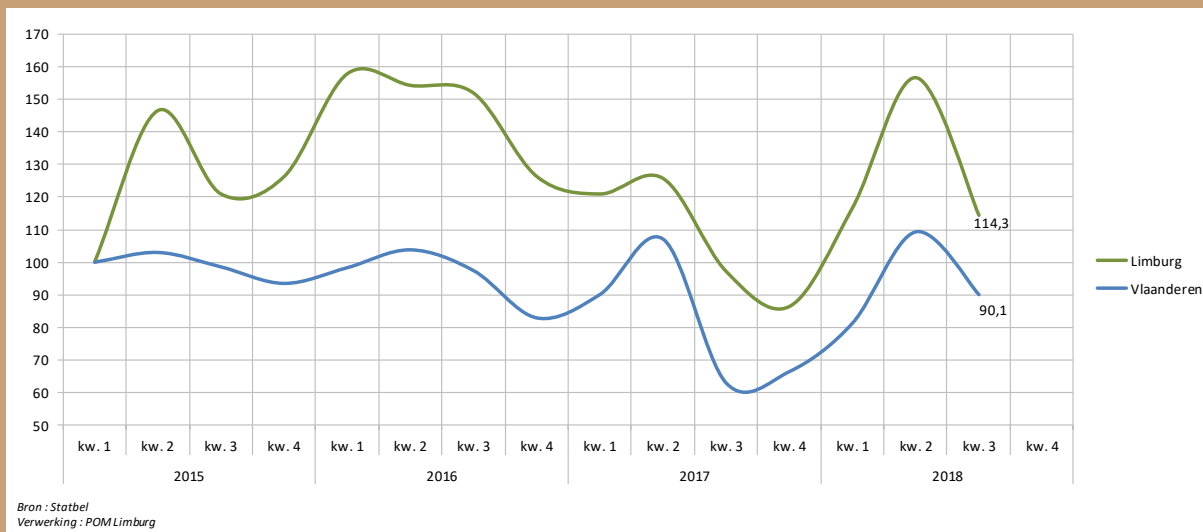
Evolutie aantal goedgekeurde bouwvergunningen voor renovatie van woongebouwen
(indices, 1^e kwartaal 2015 = 100)

Bron : Statbel
Verwerking : POM Limburg

9.3 Niet-woongebouwen

Evolutie aantal goedgekeurde bouwvergunningen van niet-woongebouwen
(indices, 1^e kwartaal 2015 = 100)

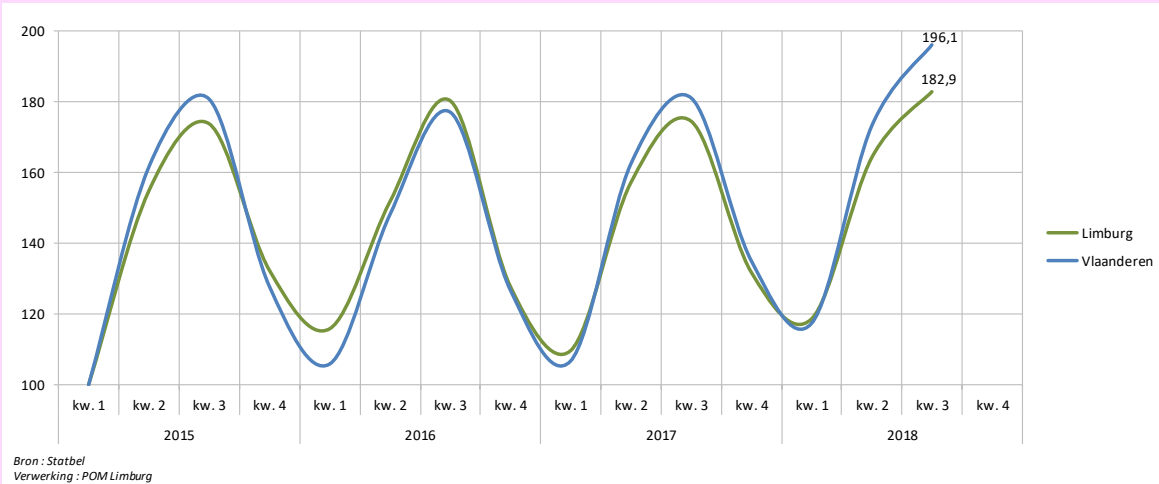
Synthese

- De best scorende indicator in deze Limburgradar is het aantal goedgekeurde bouwvergunningen voor de residentiële woningbouw. Vooral de vergunningen voor de renovatie van woongebouwen lijken zich, na de mindere jaren 2016 en 2017, in 2018 manifest te herpakken. In het 3^e kwartaal van 2018 werden in Limburg 57,8% meer vergunningen goedgekeurd voor de renovatie van woongebouwen dan in het 3^e kwartaal van 2017 (Vlaanderen: +54,3%). In dezelfde periode steeg het aantal bouwvergunningen voor nieuwbouwwoningen in Limburg met 46,8% en in Vlaanderen met 21,3%. Het aantal bouwvergunningen voor niet-woongebouwen tenslotte nam in Limburg toe met 17,8% en in Vlaanderen met 43,0%.
- In de eerste negen maanden van 2017 kende het aantal bouwvergunningen, zowel voor residentiële als voor niet-residentiële woningbouw, een vrij sterke terugval. Door de verstrenging van de energienormen vanaf begin 2018 zijn er eind 2017 veel aanvragen voor een bouwvergunning ingediend die in de eerste maanden van 2018 zijn behandeld. Dat heeft, vermoedelijk samen met een toegenomen vertrouwen van de bouwheren in de economie, ertoe geleid dat 2018 voorlopig een topjaar lijkt te worden inzake afgeleverde bouwvergunningen, zeker voor de woongebouwen. Tussen januari en september 2018 is zowel voor de nieuwbouw als voor de renovatie van woningen het aantal goedgekeurde bouwvergunningen in Limburg toegenomen met meer dan 50% t.o.v. die periode in 2017.

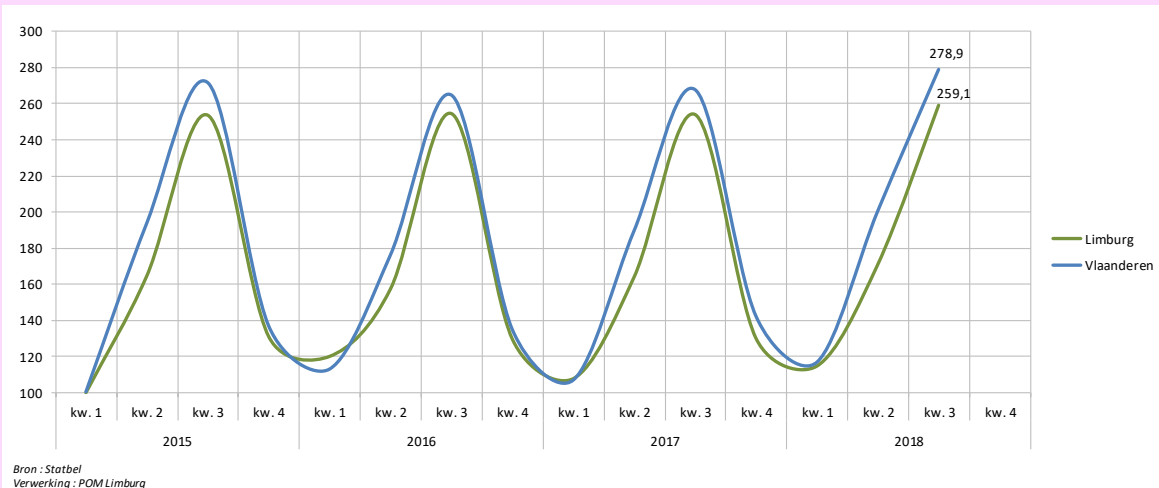
Een bouwvergunning is een machtiging om met de uitvoering van een bouwproject te beginnen. De verlening van de bouwvergunning is dus het laatste stadium van de goedkeuringsprocedure van de overheid voor de start van de bouw. Een indexcijfer dat op deze bouwvergunningen is gebaseerd, heeft derhalve een voorspellend karakter voor de bouwactiviteit.

10. Toeristische aankomsten en overnachtingen

Evolutie aantal toeristische aankomsten (indices, 1^e kwartaal 2015 = 100)

Evolutie aantal toeristische overnachtingen (indices, 1^e kwartaal 2015 = 100)

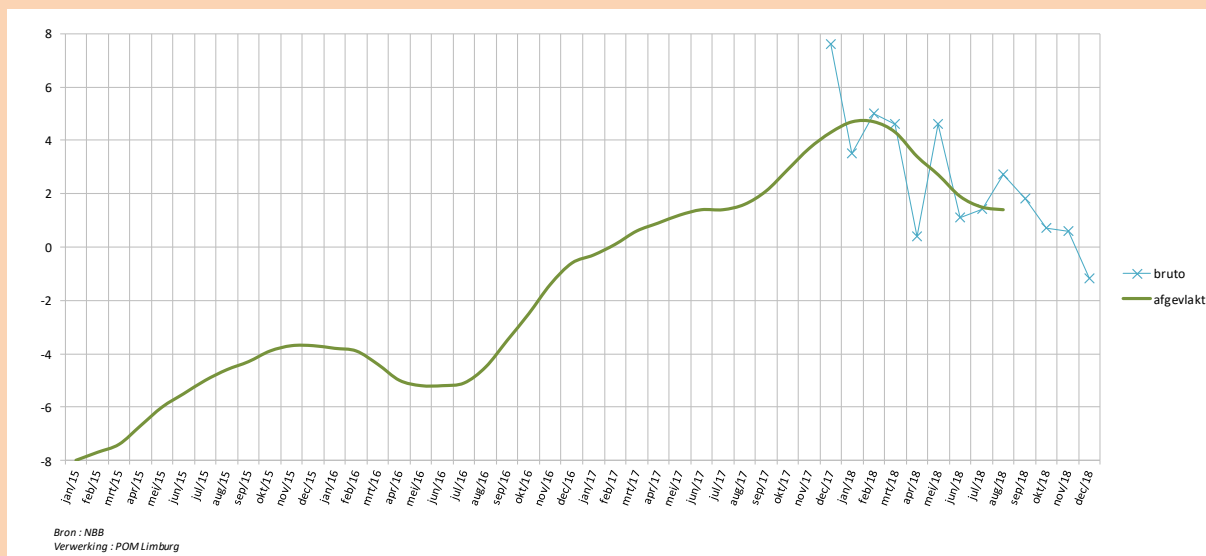
Synthese

- Het 3^e kwartaal, ofwel de maanden juli, augustus en september, vormt het toeristisch hoogseizoen. Het is dus niet verwonderlijk dat het aantal toeristische aankomsten en overnachtingen jaarlijks piekt in dit kwartaal, zoals duidelijk wordt in bovenstaande grafieken. In het 3^e kwartaal van 2018 steeg in Limburg het aantal toeristische aankomsten met 4,7% en het aantal toeristische overnachtingen met 2,0 % t.o.v. het 3^e kwartaal van 2017. Daarmee doet Limburg het iets minder goed dan Vlaanderen (+8,3% en +4,2%).
- Ook uit de voorlopige jaarresultaten van 2018 t.o.v. 2017 (excl. laatste kwartaal) blijkt dat de groei in Limburg minder sterk is dan in Vlaanderen. Aankomsten: +5,5% in Limburg en +8,1% in Vlaanderen. Overnachtingen: +3,6% in Limburg en +5,7% in Vlaanderen.

Inbegrepen in de cijfers van de toeristische aankomsten en overnachtingen zijn zowel de echte vakanties als de verblijven in verband met congressen, seminaries, conferenties en andere beroepsdoeleinden. Er wordt van aankomst gesproken als een persoon in een collectief logiesverstrekkend bedrijf aankomt en daar minstens één nacht verblijft. Een overnachting is iedere nacht die een gast in een collectief logiesverstrekkend bedrijf doorbrengt of is geregistreerd.

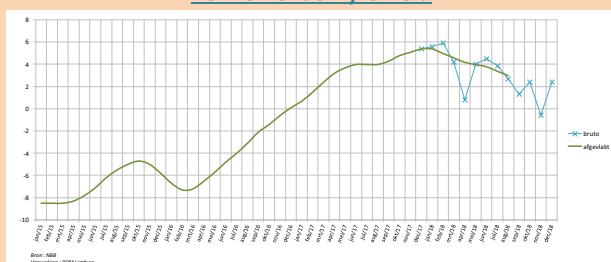
11. Conjunctuurcurven Nationale Bank

Globale conjunctuurcurve Limburg

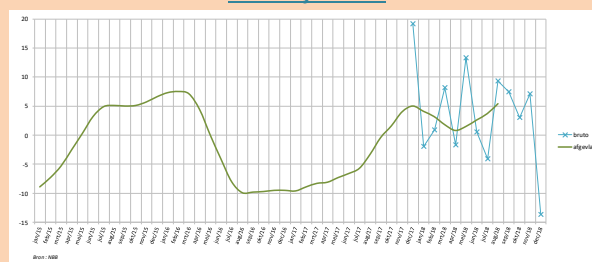

Sectorale conjunctuurcurven Limburg

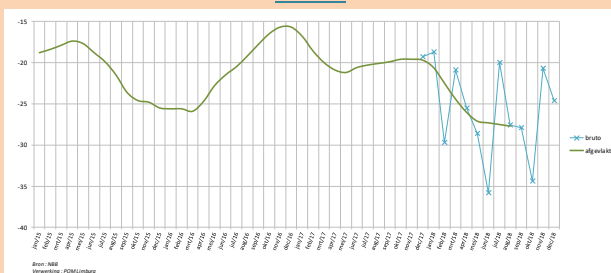
Verwerkende nijverheid

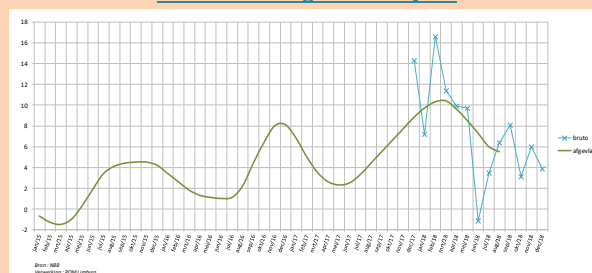
Bouwnijverheid

Handel

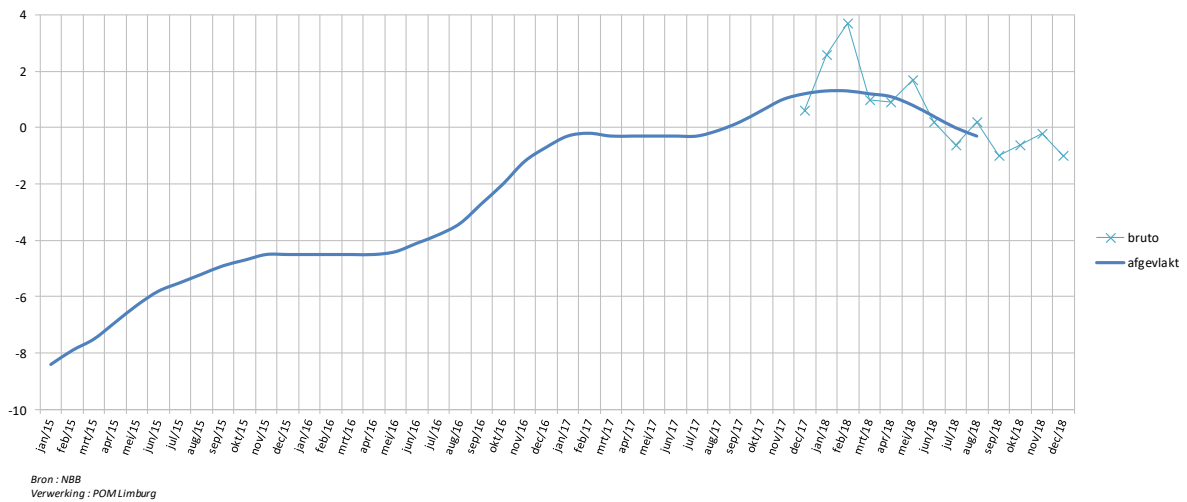

Dienstverlening aan bedrijven

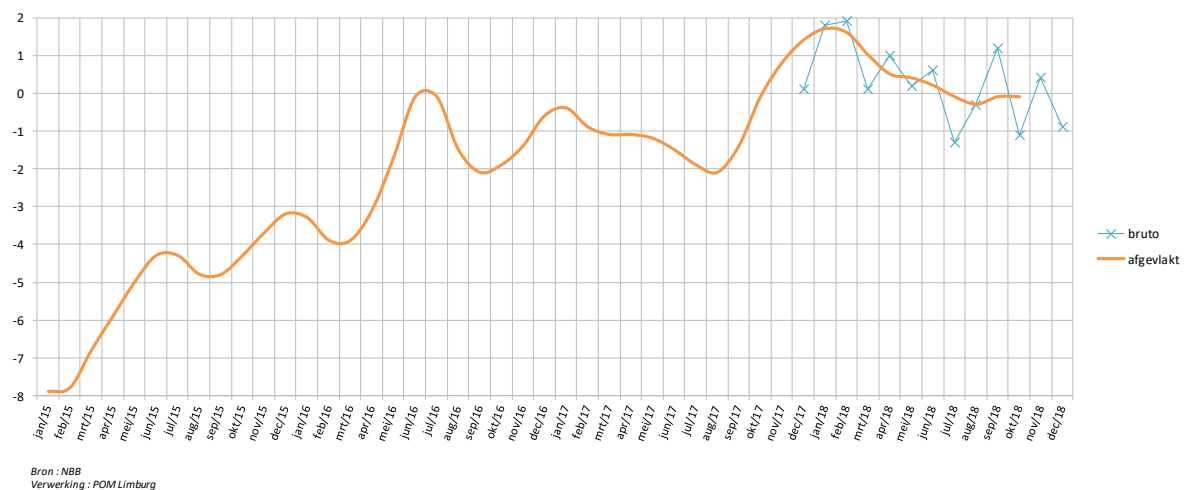

De conjunctuurbarometer van de Nationale Bank van België (NBB) weerspiegelt maandelijks het verloop van de economische activiteit. Deze conjunctuurindicator wordt opgesteld op basis van de antwoorden op de maandelijkse conjunctuurenquête die de NBB bij de ondernemingen in België organiseert en geeft het saldo weer van ondernemingen die een conjunctuurverbetering dan wel een conjunctuurverslechtering verwachten. De bruto synthetische conjunctuurindicator, bekomen na uitzuivering van de seizoensinvloeden, weerspiegelt het ondernemersvertrouwen of het algemeen conjunctuurklimaat. De afgevlakte synthetische curve toont, door eliminatie van de extreme waarden, met vertraging van enkele maanden de fundamentele tendens van de conjunctuurbeweging en de echte trendkeerpunten.

Globale conjunctuurcurve Vlaanderen

Globale conjunctuurcurve België

Synthese

- De sinds begin 2018 neerwaartse trend van de Limburgse conjunctuurcurve, wat wijst op een afnemend ondernemersvertrouwen, houdt ook in het 3^e kwartaal van 2018 aan. Ook in Vlaanderen vertoont de curve in het 3^e kwartaal van 2018 een dalende lijn, terwijl die in België eerder stabiliseert. In Limburg zijn de waarden wel nog positief, terwijl Vlaanderen en België in het 3^e kwartaal van 2018 onder de nul grens duiken. In historisch perspectief blijven de waardes evenwel overal relatief hoog.
- Van de beschouwde sectoren laat enkel de bouwnijverheid in het 3^e kwartaal van 2018 een groeiend ondernemersvertrouwen optekenen in Limburg. Vooral in de Limburgse handel zit het ondernemersvertrouwen op een laag niveau. Ondanks de dalende curve van Industrie en Dienstverlening aan bedrijven, laten deze sectoren samen met de Bouw wel nog positieve waarden noteren, wat voor de Handel absoluut niet het geval is.

Duiding

Met de Limburgradar wil POM Limburg op kwartaalbasis de evolutie van de economische activiteit in de provincie Limburg in kaart brengen. Deze conjunctuurnota bevat een aantal bewust gekozen indicatoren die geselecteerd werden op basis van hun relevantie voor de socio-economische ontwikkeling van de provincie en op basis van hun beschikbaarheid op kwartaalbasis. In de Limburgradar doet POM Limburg enkel een beroep op officiële cijfers die door erkende instanties worden vrijgegeven. De Limburgradar geeft de resultaten weer van het afgelopen kwartaal en doet geen voorspellingen over de te verwachten socio-economische evolutie.

De Limburgradar verschijnt vier keer per jaar (januari, april, juli, oktober). Uit respect voor de huidige en toekomstige generaties kiest POM Limburg voor een digitale verspreiding van de Limburgradar. U kan zich abonneren op de Limburgradar door uw gegevens aan ons te bezorgen via info@pomlimburg.be.

Meer gedetailleerd socio-economisch cijfermateriaal voor Limburg en haar gemeenten kan u terugvinden op de website www.pomlimburg.be (rubriek 'Kenni's').

Bronvermeldingen

POM = Provinciale OntwikkelingsMaatschappij

RSZ = Rijksdienst voor Sociale Zekerheid

RVA = Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening

VDAB = Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding

Statbel = Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

NBB = Nationale Bank van België

Colofon

De Limburgradar is een uitgave van:

POM Limburg

Corda Campus Gebouw 6B – Kempische Steenweg 303 bus 101 – 3500 Hasselt

Tel. 011 300 100

info@pomlimburg.be

www.pomlimburg.be

Verantwoordelijke uitgever: Frank Zwerts, algemeen directeur POM Limburg

Redactie en vormgeving: POM Limburg

Editie januari-februari 2019

© POM Limburg